

> Retouradres Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
De heer drs. A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Onze referentie MvH/RvZ/MR/bs/ATR0667/2019-U074

Uw referentie

Datum 13 juni 2019
Betreft Wetsvoorstel afschaffing rekentoets voortgezet onderwijs

Geachte heer Slob,

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft op 17 mei 2019 het wetsvoorstel ontvangen voor wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) in verband met afschaffing van de rekentoets. Op 5 februari 2019 is in de Tweede Kamer een motie aangenomen die de regering verzoekt om met ingang van het schooljaar 2019–2020 de bestaande rekentoets in het voortgezet onderwijs af te schaffen en vanaf dat schooljaar ook geen cijfer van de rekentoets meer op te nemen op de cijferlijst. Volgens de motie biedt het adviesrapport *Een nieuw perspectief voor rekenen in het voortgezet onderwijs* (2018) een alternatief voor de centrale rekentoets.¹ Met het onderhavige wetsvoorstel wordt uitvoering gegeven aan deze motie. Gezien de korte termijn waarbinnen het wetsvoorstel in werking moet treden, is het voorstel niet opengesteld voor internetconsultatie.

Met de onderhavige wetswijziging wordt geregeld dat:

- de verplichting tot afname van de centrale rekentoets komt te vervallen in de Wet op het voortgezet onderwijs;
- er tijdelijk een schoolexamen rekenen komt voor leerlingen van het vmbo en het havo die geen eindexamen doen in het vak wiskunde;
- de wettelijke taken van het College voor Toetsen en Examens (CvTE) en Stichting Cito voor de centrale rekentoets voor het voortgezet onderwijs komen te vervallen per 1 januari 2020.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/02/01/een-nieuw-perspectief-voor-rekenen-in-het-voortgezet-onderwijs>.

1. *Nut en noodzaak*

Door de tegenvallende resultaten van de centrale rekentoets door de jaren heen wordt er al enige tijd gesproken over afschaffing daarvan. Op dit moment maken alle leerlingen in het voortgezet onderwijs een rekentoets, maar telt het eindcijfer in geen van de schoolsoorten mee voor het behalen van het diploma. Betrokken partijen zijn het erover eens dat het rekenonderwijs een integraal onderdeel moet zijn van het onderwijscurriculum. Afschaffing van de centrale rekentoets maakt hiervoor de weg vrij. Volgens de toelichting biedt het vak wiskunde zowel in de onder- als bovenbouw van het vwo voldoende basis voor het aanleren en toetsen van rekenvaardigheden. Voor leerlingen van het vmbo en het havo die geen eindexamen doen in het vak wiskunde, wordt voorzien in een schoolexamen rekenen, totdat het rekenonderwijs is geïntegreerd in het (herziene) onderwijscurriculum.

In overleg met het onderwijsveld wordt momenteel gekeken welke ondersteuning scholen nodig hebben bij het maken van het schoolexamen rekenen. Volgens de toelichting hebben scholen, docenten en besturen nog veel vragen over wat er van hen wordt verwacht. In het vervolgonderwijs, in het bijzonder in het mbo, maakt men zich zorgen over het rekenniveau van leerlingen die doorstromen.

De herziening van het curriculum behelst het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Volgens de toelichting start een doorlopende leerlijn voor rekenen op de basisschool. Het college constateert dat verder niet wordt stilgestaan bij het belang van goed rekenonderwijs op de basisschool voor het rekenonderwijs in het voortgezet onderwijs. Zodoende blijft buiten beeld welke bijdrage het primair onderwijs kan leveren aan de oplossing van de problemen met betrekking tot het rekenonderwijs in het vervolgonderwijs.

1.1 Het college adviseert in de toelichting bij het wetsvoorstel in te gaan op de functie en het belang van het rekenonderwijs in het primair onderwijs voor het rekenonderwijs in het voortgezet onderwijs.

2. *Minder belastende alternatieven*

Volgens de Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren (NVvW) betekent het afnemen van de centrale rekentoets "grote organisatorische overlast" voor de scholen.² Daarbij blijkt dat het niet meetellen van de rekentoets voor het diploma negatieve gevolgen heeft voor de motivatie van leerlingen en docenten.³ Daartegenover staat dat er ook scholen zijn die op basis van de huidige toetssystematiek het rekenonderwijs op orde hebben en goede resultaten boeken. Handhaving van de centrale rekentoets heeft voor deze scholen de voorkeur.⁴ Omdat er geen openbare internetconsultatie plaatsvindt, is door het ministerie aan diverse vertegenwoordigers van scholen, ouders en leerlingen gevraagd hoe zij staan tegenover de voorgenomen wijzigingen. Volgens de toelichting bij het voorstel staan de diverse groepen in het algemeen positief tegenover het afschaffen van de rekentoets.

² Dit staat in een brief van de NVvW van 26 maart 2018 aan de leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap betreffende de transitiefase rekenen in het VO.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/02/01/een-nieuw-perspectief-voor-rekenen-in-het-voortgezet-onderwijs> (p.10).

⁴ Idem.

Het college constateert dat – gegeven het feit dat de voorliggende regelgeving een transitieperiode betreft – met de huidige maatregelen naar verwachting gekozen is voor een minder belastend alternatief voor veel scholen en leerlingen. Het heeft op dit punt geen aanvullende opmerkingen.

3. Werkbaarheid

Om de motie uit te kunnen voeren is de planning het wetsvoorstel per 1 januari 2020 in te laten gaan. De centrale rekentoets wordt met terugwerkende kracht tot 1 augustus 2019 afgeschaft. In de praktijk betekent dit dat vwo-leerlingen het komende schooljaar de rekentoets niet meer afleggen, omdat zij allemaal wiskunde in het eindexamenpakket hebben. Voor leerlingen (van het vmbo en het havo) zonder wiskunde in het eindexamenpakket, komt er een schoolexamen rekenen. Het streven is om de invoering van dit schoolexamen in schooljaar 2020-2021 te realiseren.

Scholen kunnen het schoolexamen rekenen uit één of meerdere examens laten bestaan, net zoals bij schoolexamens voor andere vakken. Het is de intentie van de regering om het resultaat van dit schoolexamen rekenen niet mee te laten wegen in de zak-slaagregeling, zoals ook is voorgesteld in het adviesrapport *Een nieuw perspectief voor rekenen in het voortgezet onderwijs*. Mocht de invoering van het schoolexamen rekenen per schooljaar 2020-2021 niet haalbaar blijken, dan geeft het overgangsartikel de mogelijkheid om de invoering op een later moment te laten plaatsvinden. Dit geldt ook voor de staatsexamens. De staatsexamens rekenen zijn voor het eerst van toepassing op leerlingen die in 2022 examen doen.

Welke positie het rekenonderwijs uiteindelijk in het curriculum krijgt, wordt als onderdeel van de curriculumherziening bekeken. Aan de herziening van het curriculum voor het primair en voortgezet onderwijs wordt sinds voorjaar 2018 gewerkt. Het is de bedoeling najaar 2019 de resultaten aan te bieden aan het ministerie.⁵ Daarna volgt het proces van besluitvorming in de Tweede Kamer en implementatie. Hoe het vervolgproces eruit zal zien wat aanpak en planning betreft, is nog niet duidelijk. Mede gelet op het belang dat gehecht wordt aan de actualisatie van het curriculum voor onder andere het reken- en wiskundeonderwijs, is het essentieel hierover goed geïnformeerd te zijn.

In het wetsvoorstel wordt expliciet uitgegaan van een “transitieperiode”. Zodra voor de betreffende leerlingen of kandidaten een andere voorziening is getroffen, zal het schoolexamen rekenen komen te vervallen. Omdat op dit moment nog onduidelijk is wanneer dat precies zal zijn, wordt het vervallen van de betreffende artikelen in de wet bij koninklijk besluit geregeld.

3.1 Het college adviseert in de toelichting bij het wetsvoorstel inzichtelijk te maken op welke wijze besloten zal worden tot het schrappen van het schoolexamen rekenen binnen het curriculum en hoe betrokken partijen daarover zullen worden geïnformeerd.

⁵ <https://curriculum.nu/actueel>

4. *Gevolgen regeldruk*

De gevolgen voor de regeldruk voor de leerlingen en de scholen zijn nog niet volledig in beeld gebracht en berekend. In de toelichting is aangegeven dat het schoolexamen rekenen geen verzwaring betekent ten aanzien van de huidige situatie, maar wel een extra inspanning vraagt ten opzichte van leerlingen die wel wiskunde in het vakkenpakket hebben. Voor de leerlingen die geen centrale rekentoets of schoolexamen hoeven te maken, is er sprake van minder regeldruk. In het ambtelijk overleg is naar voren gekomen dat er per schooljaar circa 200.000 eindexamenkandidaten zijn, waarvan er naar verwachting 19.000 één of meerdere keren een schoolexamen rekenen moeten afleggen. De regeldrukgevolgen voor deze groep leerlingen moeten nog in beeld worden gebracht en berekend.

Volgens de NVvW is het afnemen van de centrale rekentoets voor scholen een behoorlijke last. Nu deze verplichting wegvalt, vermindert de regeldruk. Daar staat tegenover dat scholen het reken- en wiskundeonderwijs waarschijnlijk moeten intensiveren om het in het onderwijscurriculum te borgen. Ook moeten scholen schoolexamens ontwikkelen en afnemen. Scholen moeten ook, net als voor andere onderdelen en vakken, in het programma van toetsing en afsluiting (pta) aangeven hoe het referentieniveau rekenen wordt getoetst in het schoolexamen. Het pta moet vervolgens worden aangeleverd bij de Inspectie van het Onderwijs.

4.1 Het college adviseert de gevolgen voor de regeldruk volledig in beeld te brengen en te kwantificeren, volgens de daarvoor geldende systematiek van het Rijk.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Het voorstel indienen, nadat rekening gehouden is met de adviespunten.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris